

υγράνουμε τὰ ἡλιοφρυμένα χεῖλια μας. Οἱ ἄθρῳποι κεῖ πάνου εἶναι ἀληθινὰ «ἀγάλματα θεῶν ζωντανεμένα». Τέτια ἐντύπωση μοῦ κάμανε. Τὸ σονέτο τὸ γραψα στὸ βαπόρι, φεύγοντας ἀπὸ τὴν Κρήτη.

Εἶπαμε κι ἄλλα καὶ χωριστήκαμε. Αὐτὸς ἀνέβαινε πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἐγὼ κατέβαινα πρὸς τὴν Ὀμόνοια. Δὲ θᾶχα προχωρέσει οὔτε πέντε βήματα, πού τὸν ἄκουσα νὰ μὲ φωνάζει. Στάθηκα.

— Ἄκουσε, μοῦ λέει ζυγώνοντάς με. Μὴν ἀμελήσεις αὐτὸ ποὺ σοῦ εἶπα. Νὰ διαμαρτυρηθεῖς γιὰ τὸ λόγο μου. Ἐγὼ στὸν πόλεμο πάω, μπορεῖ καὶ νὰ μὴν ξαναγυρίσω....

Κι αὐτὸ χαμογελώντας μοῦ τῶπε.

— Δὲ βαριέσαι, τοῦ ἀποκρίθηκα. Καὶ θὰ ξαναγυρίσεις, καὶ θὰν τὰ ξαναποῦμε, καὶ θὰ διαμαρτυρηθεῖς ὁ ἴδιος γιὰ τὸ λόγο σου. Δὲν ἔχεις ἀνάγκη ἀπὸ ἀντιπρόσωπο.... Καλὴ ἀντάμωση.

— Στὰ 97 δυὸ φορές πληγώθηκα. Μιὰ στὴν Κρήτη καὶ μιὰ στὴν Ἡπειρο. Αἶ, τρεῖς καὶ ζαβολιά τώρα....

Καὶ μοῦσφιξε τὸ χέρι, ἀλοῖμονο, γιὰ στερνὴ φορά. Γιὰ ὥρα πολλὴ συλλογιζόμουν τὰ λόγια του καὶ στὸ μυαλό μου εἶχε σφηνωθεῖ τούτη ἡ σκέψη: Ὁ Μαβίλης δὲν τὴ φόρεσε τὴ στολὴ τοῦ Γαριβαλδινοῦ γιὰ νὰ παίξει. Ὅ,τι ἀγγίζει ὁ ὑπέροχος αὐτὸς ἄθρῳπος, τ' ἀγιάζει. Θὰ τὴν ἀγιάσει λοιπὸν καὶ τὴ στολὴ τοῦ Γαριβαλδινοῦ μὲ κάτι ὥραϊο. Καὶ γι' αὐτὸ ἅμα ἄκουσα πῶς σκοτώθηκε, δὲν ξαφνιάστηκα.... Δὲς καὶ τὸ περίμενα νὰν τὰκούσω.... Ὁ Μαβίλης πῆγε στὸν πόλεμο γιὰ νὰ σκοτωθεῖ.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ

ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΤΗΣ «ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ», ΤΟΥ ΠΟΛΥΛΑ

τῇ δημοσιευμένῃ ἀπὸ τὸ Μαβίλη στὸ «Ρῆγα Φεραῖο»
τῆς Κέρκυρας. (Φύλλο τῆς 12 Αὐγούστου 1884)

.....«Ἐὰν παρατηρήσωμεν μετὰ προσοχῆς τὸν κοινὸν τοῦ λαοῦ ἄνθρωπον, βλέπομεν αὐτὸν οὐχὶ σπανίως ὑψούμενον ὑπὸ τῆς ἐντυπώσεως ἀντικειμένων χαρᾶς ἢ λύπης, ὑπὸ τῆς ἐντυπώσεως σπουδαίων συμβάντων ἢ μαγικῆς τῆς φύσεως θέας. Ἡ ψυχικὴ αὐτῇ μέταρσις ἐκδηλοῦται πρῶτον διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς χάριτος καὶ σεμνοπρεπείας τῶν κινήσεων τοῦ σώματος καὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου, δεύτερον καὶ κυριώτερον διὰ τῆς γλώσσης. Αὐτομάτως ἐπιζητεῖ τὴν κυριολεξίαν, ἐκλέγει ἐκ τῶν προχείρων αὐτῷ λέ-

ξεων τὰς περιεκτικωτέρας νοήματος καὶ κατασκευάζει ἐξ αὐτῶν φράσεις βραχείας καὶ ἰσχυρᾶς ἵνα συντόμως καὶ συντόνως δυνηθῇ νὰ μεταδώσῃ πᾶν ὅ,τι αἰσθάνεται· μὴ ἀρκούμενος δὲ πολλάκις εἰς τὰς ὑπαρχούσας πλάττει κατ' ἐμφύτους αὐτῷ κανόνας λέξεις νέας καὶ ἐξ αὐτῶν νέας φράσεις, αἵτινες προϊόντος τοῦ χρόνου μεταβαίνουσιν ἀπὸ στόματος εἰς στόμα γίνονται τέλος κτῆμα ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰς λέξεις καὶ φράσεις, συμβαίνει εἰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις, καὶ εἰς τὰς παροιμίας καὶ εἰς τὰ δημώδη ᾄσματα. Καὶ ἐκεῖ ὀφείλει ὁ συγγραφεὺς νὰ ζητήσῃ τὴν ποιητικὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους· ἐκεῖ, καὶ ὅπου τῷ εἶναι δυνατόν οὐχὶ ἀλλαχοῦ, δεόν νὰ ἀνθολογήσῃ, (ἄς προσέξωσι τὰ ἐπιστημονικὰ ἔμβρυα!) νὰ ἀνθολογήσῃ ὁ ποιητὴς ἢ ὁ μεταφραστὴς ποιήματος· ἐκεῖ νὰ ἀνέυρῃ τὰς λέξεις ἐκείνας, ἃς ἀφοῦ πρότερον θέλει **βαπτίσῃ εἰς τὴ διπλὴ κολυμπήθρα τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φαντασίας**, ὥστε-ρον θέλει μεταχειρισθῇ ἵνα πλάσῃ ἔνθους αὐτὸς ἔνθεον καὶ τὸ καλλιτέχνημα, τὸ ὁποῖον θέλει περιέχει τὴν ὑψίστην αἰσθητὴν φανέρωσιν τοῦ Ἀληθοῦς, τὴν ὀνομαζομένην Καλὸν Ἰδεῶδες. Ἐὰν δὲ πρὸς τοῦτο μὴ ἀρκῆται εἰς τὴν πρόχειρον ὕλην, ἐπιτρέπεται αὐτῷ, ὄντι κατόχῳ τοῦ θησαυροῦ τῆς γλώσσης του, νὰ πλάσῃ νέας λέξεις ἢ νέα σύνθετα, νὰ εὐρύνη τὴν ἔννοιαν τῶν ὑπαρχουσῶν λέξεων, μηδέποτε ὁμως ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τοῦ πνεύματος τῆς γλώσσης, καὶ νὰ ἀρυσθῇ ἐξ ἀρχαιοτέρων φάσεων αὐτῆς ὅσα νομίζει ὅτι θέλουσι συγχωνευθῇ εἰς τὸ ὅλον ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἁρμονία. Αὕτη ἡ πορεία τῶν ξένων ποιητῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων ηὐτύχησαν νὰ εὕρωσι τεθσαυρισμένην ἔλην τὴν γλωσσικὴν ὕλην τοῦ ἔθνους τῶν ἐν τοῖς λεξικοῖς. Αὕτη ἡ πορεία τοῦ ἡμετέρου Σολωμοῦ, ἥς καρποὶ ὑπῆρξαν τὰ ἀθάνατα ἀποσπάσματα τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων καὶ τοῦ Πόρφυρα....

.....Πόσον ἠθελες οἰκτεῖρῃ ἡμᾶς, ἀθάνατε Σολωμέ, πόσον ἠθελες οἰκτεῖρῃ τὴν πατρίδα σου, ἐὰν ἔβλεπες, ὅτι οἱ Σοφολογιώτατοι ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους σὺ **ἐδίδες τὴν εἰδησιν ὅτι τὸ βασιλεῖόν των ἐτελείωσε μὲ τῶν Τούρκων τὸ βασίλειο**, ἐὰν ἔβλεπες ὅτι **οἱ ξύλινοι ἐκεῖνοι τύραννοι** βασιλεύουσιν ἐτι καὶ ἐξακολουθοῦσι φωτίζοντες **μὲ μιὰ φούχτα στάχτη στὰ μάτια** τὸ ταλαίπωρον Ἑλληνικὸν ἔθνος! Ἴδου καὶ πάλιν προσπαθοῦσι νὰ ἀποδείξουν ὅτι οἱ στίχοι σου εἶναι ἐσφαλμένοι· ἐσφαλμένοι ἄρα καὶ οἱ στίχοι τοῦ Βηλαρά, τοῦ Μαρκορά, τοῦ Ζαλακώστα, τοῦ Λασκαράτου καὶ τοῦ Τυπάλδου. Ἐσφαλμένα τὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ ᾄσματα καὶ τὰ ἀριστουργήματα τῶν Ἰταλῶν καὶ Ἰσπανῶν. Καὶ διατί; Διότι περιέχουσι συνιζήσεις. Ἡ συνιζήσις, ἰδοὺ ἡ

γάγγραινα ή καθιστώσα ήδη και αποτρόπαια τὰ ποιήματα τοῦ Δάντου, τοῦ Πετράρχου, τοῦ Ἀρίστου, τοῦ Φωσκόλου, και τὴν Ἰλιάδα τοῦ Μόντη !...

ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΗΜΗΣ «ΕΛΕΟΝΩΡΑΣ» ΤΟΥ BÜRGER

(Τὰ κομμάτια ποὺ δημοσιεύουμε ἀμέσως παρακάτω περιέχονται ἀνώνυμα στὸ βιβλίο τοῦ Ἰακώβου Πολυλά για τὴ «Φιλολογική μας Γλῶσσα», τὸ τυπωμένο στὰ 1892 «Τῆς Ἑλεονώρας τοῦ Bürger, γράφει ὁ σοφὸς κριτικὸς, δύο ἔγιναν ἔμμετροι μεταφράσεις, ἡ πρώτη τοῦ κ. Κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ἡ δευτέρα νέου συμπατριώτου μας, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν ἐκτίμησίν μας, θέλει καταλάβει ἔξοχον θέσιν εἰς τὴν φιλολογίαν μας». Βάζονται ὕστερα στὴ γραμμή, γιὰ τὴ ἀνγκρίση, κι ἀπὸ τὴ μιὰ κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μετάφραση, τὰ κομμάτια, καὶ στὸ τέλος ἐξακολουθεῖ ὁ Πολυλάς: «Ἐπαρβάλαμεν ἔμμετρον μετάφρασιν, τὴν ὁμοίαν γυμνασμένον ἤδη στιχουργὸς ἐφιλοτέχνησε τὸ 1863 καὶ ἀνεδημοσίευσεν τὸ 1875, μὲ ἔμμετρον μετάφρασιν νέου πρωτοπείρου, ὁ ὁποῖος τὴν σήμερον ἀναγνωρίζει τὰς ἀιελείας τοῦ φιλολογικοῦ τοῦ ἐκείνου γυμνασματος. Καὶ ὁμοῦ ποῖος δὲν αἰσθάνεται εἰς τὴν δευτέραν ταύτην ἐρμηνείαν λακταριστὴν ζοὴν, ποῖος δὲν αἰσθάνεται εἰς τὰς ἀναφερομένας στροφὰς τὸ ρίγος ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον προξενεῖ εἰς τὴν ψυχὴν μας αὐτὸ τὸ γερμανικὸν ἀριστούργημα;»

Καὶ ἄκου! ἀπ' ἔξω, τράπ, τράπ, τράπ, σὰν ἄλογο ἀντηχάει
ποὺ ταῖς δμπλαῖς χτυπάει,
καὶ καβαλλάρης πέξενσε μὲ βρόντημ' ἀπ' τ' ἄτι
κοντὰ στὸ σκαλοπάτι.

Καὶ ἀγρίκ' ἀγρίκα! τὸ χαλκᾶ τῆς θύρας ποὺ σημαίνει
γκλίν, γκλίν, σιγά, σιγά.
Νά, μιὰ φωνὴ μέσα περνᾷ
ποῦ τέτοια λόγια κρένει.

Ὁ ἀγέρας εἰς τὸν πάλιουρα, κόρη, ἃς φουσομανῇ,
ἄφησ' τον νὰ βογγάη!
Νὰ μένω ἐδῶ δὲν ἤμπορῶ τὸ φτερινιστήρι τρίζει
καὶ ὁ μαῦρος μου σκαλίζει.
Γλήγωρα ντύσου, πέταξε πίσω μου ἐπάνου στ' ἄτι,
καὶ σήμερα ἑκατὸ
μίλια σὲ πάω μακρυνὰ ἀπὸ 'δῶ
στὸ νυμφικὸ κρεββάτι.

Γιὰ πές μου, πές μου, ἀγάπη μου, ποῦ ἔχεις τὸ κονάκι;
ποῦ, πῶς τὸ κρεββατάκι;
— Μακρυνὰ μ' ἔξι σανίδια μεγάλα καὶ ἄλλα δύο,
μικρό, ἥσυχο, κρύο! —
— Εἰν' ἐκεῖ τόπος καὶ γιὰ μέ; — Γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα.
Ντύσου καὶ ρίξου εὐθὺς!
τοὺς καλεσμένους κεῖ θαῦρῃς
ποῦ καρτεροῦν γιὰ σένα.

Ἡ ἀγαπημένη λυγερὴ μ' ἀσποῦδα εὐθὺς ἐντύθη
καὶ στὰ καπούλια ἐχύθη·
ὥσ' ἂν τὰ κρίνα κάτασπρα τὰ δύο τῆς χέρια ἀπλόνει
καὶ ἀγκαλιεστὰ τὸν ζώνει·
κ' ἐμπρός, ἐμπρός, φεύγουν, χῶπ, χῶπ! ὁ περισμός
[βροντάει,

κ' ἐκεῖ ποῦ πηλαλοῦν,
τ' ἄτι καὶ αὐτοὶ λεχομανοῦν,
χῶμα, φωτιά, ξεσπάει.

Μὲ σιδερένια κάγκελα ψηλὴ θύρ' ἀγναντεύει
κ' ἐκεῖ καβαλλικεύει

μὲ ὀρμὴν ἀκράτητη· βιτσιὰ στὰ μάνταλα χτυπάει
κι ὅλα μαζί τὰ σπάει.

Πιετιῶνται τὰ θυρόφυλλα καὶ στὰ μνημούρια κεῖνοι
ἀνάμεσα περνοῦν.

Στὸ φῶς οἱ τάφοι ἀσπρολογοῦν
ποῦ τὸ φεγγάρι χύνει.

Καὶ τώρα ἐκεῖ! γιὰ τήρα ἐκεῖ! τί φορικτὸ θᾶμα ἐγίνη
μὲ μιᾶς τὴν ὥρα ἐκείνη!

τοῦ καβαλλάρ' ἡ ἀρματωσιά, σὰν ὕσκη χαλισμένη
πέφτει κομματιασμένη·

γυμνὸ καύκαλο ἐγίνηκε ἡ κεφαλὴ τοῦ ὄλη,
σκέλεθρο τὸ κορμί,
δρεπάνι στὸ 'να του κρατεῖ
καὶ στ' ἄλλο μαντσαρόλι.

Ψηλὰ τὰ πόδια σήκονε τᾶλογο ἐνῶ φουσοῦσε,
καὶ σπίθες ἐπετοῦσε·

Καὶ χοῦ! ξάφνου ἀπὸ κάτωτῃς στῆς γῆς τὰ μαῦρα βάθι
ἐβούλιαξε κ' ἐχάθη.

Οὐρλιασμ' ἀκούετ' ἀπὸ ψηλά, μέσα στὸ λίκκο ἡχάει
κλάψιμο ἀπὸ βαθιά,
καὶ τῆς Λεονώρας ἡ καρδιά
στὰ λοίστια σπαρτάει.

Στὴν ἐφημερίδα «Καιροὶ» (5 Δεκεβρ. σελ. 4, στήλη 3 δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθο τελεγράφημα: «ΤΡΙΚΑΛΛΑ, 1 Νοεμβρίου. Ὁρθὸς εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν μὲ τὴν χαρακτηριστικὴν τοῦ γαλήνην ἐπολεμοῦσεν ὡς λέων.

»Μία σφαῖρα ἐτρύπησε τὰς παρειάς του, ἀλλ' ὁ Μαβίλης ἐξηκολούθησε πολεμῶν γαλήνιος καὶ ἐνθαρρύνων τοὺς στρατιώτας του Δυστυχῶς ὁμοῦ καὶ δευτέρα σφαῖρα εἰσελθοῦσα ἐντὸς τοῦ στόματός του κατέστρεψε τὸν λάρυγγα, καὶ ἡ αἱμορραγία ἐπῆλθεν ἀκατάσχετος, ἐν τούτοις ὁ Μαβίλης ἐπροχώρησεν μόνος πρὸς τὸ νοσοκομεῖον. Ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λοφίσκου συνήντησε τὸν στρατηγὸν Γαριβάλδην, ὅστις ἔσπευσεν εἰς βοήθειάν του. Τότε ὁ Μαβίλης ἐνέτεινε κάθε του δύναμιν καὶ ἔφθασε τὸν στρατηγόν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐφώναξε·

— Ἐβίβα, Μαβίλη, ἐβίβα....

»Μόλις ἐπρόφτασε νὰ τοῦ σφίξῃ τὸ χέρι καὶ ἔπεσε νεκρός·.

— Μαζὶ μὲ τᾶλλα ἔργα του τ' ἀνέκδοτα καὶ οἱ φίλοι του τὰ λογαριάζουν πολλὰ! βρίσκεται καὶ μιὰ μετάφρασί του ἀπὸ τὰ Σανσκριτικά. Τὴ μετάφρασί του αὐτὴ τὴν εἶχε τάξει νὰν τὴ στείλῃ στὸ Σπύρο Ἀλιμπέρτη, ποὺ τοῦχε δώσει τὸν περασμένο χειμῶνα καὶ τὸ «Σαοῦλ».